

Nr 389.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo; given Stockholms slott den 28 mars 1919.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

Lag

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, skola vederbörande rättsägare med avseende å rätten att förfoga över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna lag stadgas.

2 §.

Avverkning av ungskog må ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgifva, att avverkning sker under annan form.

3 §.

Å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 2 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum, i fall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918.

4 §.

Vad angår avverkningsrätt skall, utöver vad av 2 och 3 §§ följer, därjämte gälla, att innehavare av avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skall, ändå att överlåtelse av fastigheten efter den dagen icke ägt rum, vara underkastad enahanda inskränkning i rätten att avverka annan skog än ungskog, som i 3 § stadgas i avseende å fastighet, vilken efter sagda dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

5 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

6 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligt prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 2 §, må gälla allenast skog, som i samma paragraf avses. Då avverkning på grund av upplåtelse, som i 4 § sägs, föranleder förbud, må detta icke meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne beredas, tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsviðare och intill dess annorlunda varder förordnat. Skogsvårdsstyrelsen äge och inhämta utlåtande från i lantushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

7 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmäteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse. Har klagan förts över förbud mot avverkning i fall, då förbudet meddelats innan vederbörande rättsägare haft tillfälle att yttra sig i ärendet, må, ändå att klaganden påkallat undersökning på marken, förordnande om sådan undersökning dock meddelas endast om synnerliga skäl därtill äro.

Över länsstyrelsens slutliga beslut må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

8 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 7 § andra stycket förmåles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

9 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

10 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänne åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

11 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär att frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

12 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 9 § utdömd ersättning för virke,

som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårdskassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla, vad i 160 § utsökningslagen sägs.

13 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

14 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 6 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1919 och gäller till den 1 juli 1920. Vad lagen innehåller beträffande påföljd av förseelse, som i 9 § sägs, skall i avseende å förseelse, begången under tiden för lagens giltighet, äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla.

*Utdrag ur protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 14 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet, statsrådet Löfgren:

»Sedan 1918 års lagtima riksdag i huvudsaklig överensstämmelse med ett av Kungl. Maj:t genom proposition den 14 maj 1918 (nr 441) framlagt förslag för sin del antagit lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, utfärdade Kungl. Maj:t den 28 juni 1918 lag i ämnet. Medan den i berörda proposition förslagna lagen avsågs att gälla till den 1 januari 1924, då en lagstiftning av mera permanent art antogs kunna träda i tillämpning på grundval av skogslagstiftningskommitténs väntade förslag, har emellertid den numera utfärdade lagens giltighetstid jämlikt riksdagens beslut begränsats till den 1 juli 1919. Med hänsyn till frågan om eventuell förlängning av lagen har därför ansetts nödigt att från skogsvårdsstyrelserna i de län, där lagen för närvarande äger tillämpning, inhämta yttrande om lagens verkningar, och sedan chefen för jordbruksdepartementet genom skrivelse den 7 december 1918 anmodat en var av dessa skogsvårdssty-

relser att till jordbruksdepartementet insända uppgift *dels* angående de åtgärder, som före utgången av år 1918 inom styrelsens verksamhetsområde vidtagits med tillämpning av sagda lag — varvid särskild uppgift borde lämnas allt eftersom åtgärderna grundat sig på föreskrifterna i 1 §, i 2 § första stycket eller i 2 § andra stycket av lagen — *dels* ock rörande erfarenheten inom styrelsens verksamhetsområde av verkningarna av omförmälda lag, föreligga numera yttranden från samtliga ifrågavarande skogsvårdsstyrelser, vilka yttranden överlämnats till justitiedepartementet. Härjämte har en framställning i ärendet inkommit från Svenska Pappersbruksföreningen.

De inkomna yttrandena innehålla i huvudsak följande.

Särskilda åtgärder för lagens skyndsamma bekantgörande hava av flertalet skogsvårdsstyrelser vidtagits och hava dessa åtgärder mestadels bestått i lagens kungörande i ortstidningar samt utdelning av särtryck av lagtexten till skogsvårdskommittéer, kända skogsavverkare och andra, som lagen kunde tänkas beröra, men även direkt hänvändelse till sådana personer har förekommit.

I sammanhang med bekantgörandet av lagen hava skogsvårdsstyrelserna meddelat, att de genom sin personal lämnade *råd och anvisningar*, huru avverkning skulle bedrivas för att anses överensstämma med lagen. I följd härav har allmänheten i stor utsträckning hänvänt sig till styrelserna för erhållande av dylik anvisning. Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län omnämner, att köpare av avverkningsrätt dessutom i talrika fall fordrat styrelsens intyg om att salubjudna virkesposter varit av styrelsens tjänstemän besiktigade och för avverkning godkända.

Skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att *lagens formulering i flera fall är oklar*. Anmärkningen gäller särskilt 2 §, vid vars tolkning stora svårigheter skulle ha yppat sig. Vidare anför samma styrelse att tvekan rått, huruvida 1 § vore tillämplig å avverkning av ungskog i fall, då avverkningsrätten inköpts före den 14 maj 1918.

Emot avfattningen av 2 § vänder sig även skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län under framhållande av att den mycket ofta missförstått av allmänheten.

Beträffande uttrycket *ungskog* hava flera skogsvårdsstyrelser framhållit, att detta uttryck lämnar rum för subjektivt bedömande i allt för hög grad, varför det vore önskvärt att berörda uttryck närmare preciseras. I allmänhet lära dock i tillämpningen inga svårigheter härvidlag yppat sig.

Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar läns norra del framhåller önskvärheten av en bestämmelse angående omfattningen av den avverkning, som

må anses överensstämma med *god skogsvård*, i vilket avseende ifrågasättes, att ej större virkesbelopp skulle få uttagas genom avverkning än som svarar mot skogens tillväxt.

Skogsvårdsstyrelserna i Blekinge län och i Skaraborgs län förorda, att uttrycket »god skogsvård» ersättes med uttrycket »god skogshushållning». Den förstnämnda skogsvårdsstyrelsen anför härvid, att lagen med nuvarande ordalydelse icke lägger hinder i vägen för total avverkning, medan den sistnämnda skogsvårdsstyrelsen anser att genom uttrycket »god skogshushållning» skulle tydligare framhållas att total avverkning vore lagstridig.

Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län påpekar hurusom osäkerhet i fråga om innebörden av uttrycket »god skogsvård» uppstått därigenom att i sammansatta lag- och jordbruksutskottets vid 1918 års lagtima riksdag utlåtande nr 4 talas om »rovhuggning» som motsats till »god skogsvård» samt att lagen i rubriken angives åsyfta »skövling» av skog; och anser denna skogsvårdsstyrelse önskligt, att en antydan lämnades att lagen icke avsåge allenast »rovhuggning» utan ville träffa redan olämplig avverkning eller sådan avverkning, som ej på ett ändamålsenligt sätt gynnar skogens förnygring och tillväxt.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län hemställer att om föreskrifterna i 1 och 2 §§ överträtts innan skogsvårdsstyrelsen hunnit ingripa, den skyldige må kunna tillhållas att — eventuellt genom skogsvårdsstyrelsens försorg på vederbörandes bekostnad — fullfölja den tidigare lagstridigt utförda avverkningen i enlighet med grunderna för en god skogsvård.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län framhåller, att om också lagens andemening måste anses vara, att avverkningarna skola så begränsas, att ej hela skogskapitalet uttages på en gång, och att åtminstone husbehovsskog må sparas, ordalydelsen i 2 § synes innebära att en avverkning, som sker efter forstligt riktiga principer, alltid är tillåten även om den går lös över vederbörande fastighets hela skogsareal.

Skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hemställer om förbud mot avverkning av skog i bergaktiga exponerade lägen. Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län, södra delen, anser oförsiktig eller oförständig avverkning å dylik mark icke förenlig med »god skogsvård» och sålunda redan förbjuden i lagen.

För att i skogsvårdens intresse få *betesmark* avskild från skogsmark hemställer skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län att 3 § måtte kompletteras därhän att skogsägare åläggas att, då han önskar avverka visst lämpligt skogsområde för betesbehov, därom göra anmälan, samt att det

skall ankomma på skogsvårdsstyrelsen att meddela tillstånd härtill och i samband därmed avfordra skogsägaren förbindelse, att den blivande kalmarken kringgärdas och i övrigt rationellt behandlas som beständig betesvall.

Innan avverkningsförbud meddelas skall enligt 4 § i lagen vederbörande beredas tillfälle att yttra sig i ärendet. Det har emellertid visat sig att mindre nogräknade avverkare begagnat tiden för yttrandes avgivande till forcerad avverkning, så att betydande myckenhet skog redan avverkats innan förbud hinner meddelas. För att råda bot härför hemställa flera skogsvårdsstyrelser om sådan ändring i lagen att *interimistiskt förbud* må kunna meddelas utan vederbörandes hörande att gälla till dess ärendet blivit avgjort.

Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län norra delen anser att bestämmelsen om vederbörandes hörande före avverkningsförbuds meddelande lämpligen bör utgå; skogsvårdsstyrelserna i Hallands län och i Kopparbergs län att interimistiskt förbud bör kunna meddelas för visst antal dagar, varjämte skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län hemställer om sådana bestämmelser rörande delgivning, att det skulle vara tillfyllest att ett föreläggande att inkomma med yttrande delgäves vederbörande avverkares ombud i orten.

Skogsvårdsstyrelsernas övervakningsarbete har genom lagen utökats högst väsentligt och nödvändiggjort anskaffande av extra arbetskrafter. För att i någon mån underlätta detta arbete samt för att på ett billigare och mindre tidsödande sätt utöva mera effektiv kontroll över avverkningsarna hava flera skogsvårdsstyrelser hemställt om sådan ändring i lagen att vederbörande ålades skyldighet att göra *anmälan om tillämnad avverkning* vid påföljd av straff vid försummelse härutinnan.

Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller att dylik anmälningskyldighet är av desto större vikt som lagstridig avverkning före förbuds meddelande ej är belagt med straff.

Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län anser att anmälningsplikt bör åligga envar, som tillämnar skogsavverkning för annat ändamål än husbehov.

Då bland allmänheten tvekan förefinnes om *skyldigheten för markägaren att återlösa* sådan till avverkning upplåten skog, som enligt denna lag icke må avverkas, lära härom tvister uppstått. I många fall har det emellertid lyckats skogsvårdsstyrelserna att förlika parterna, men behovet av klara lagbestämmelser i hithörande delar har visat sig vara stort.

I anledning härav hemställa de flesta skogsvårdsstyrelser att i lagen måtte intagas bestämmelse om att markägare är skyldig återbära

köpeskilling för sådan skog, som ej får avverkas på grund av bestämmelser i denna lag.

Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län har ansett sig kunna meddela dispens från det allmänna stadgandet i 1 § i det den för Sunnerbo härad medgivit nedsättning av eljest tillämpad åldersgräns i de fall, då tidigare upplåten avverkningsrätt utlöper under tiden för vinteravverkningen 1918—1919.

Samma skogsvårdsstyrelse framhåller även behovet av närmare bestämmelser, huru skall förfaras vid ståndsogskoglikvid efter verkställt laga skifte i sådana fall, då ståndsogskoglikvid skall utgå i ungsog, men förevarande lag hindrar avverkning inom därför bestämd tid av den ifrågasvarande skogen. Skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att ungsog, upplåten före den 14 maj 1918, bör undantagas från lagen, och Svenska Pappersbruksföreningen hemställer, att alla avtal om avverkningsrätt, träffade före det lagen trädde i kraft, måtte få äga bestånd även beträffande ungsog.

Lagstridiga avverkningar hava flerstädes förekommit, men avverkarna hade, sedan de gjorts uppmärksamma härå, i de flesta fall ställt sig skogsvårdsstyrelsernas föreskrifter till efterrättelse.

Direkta *avverkningsförbud* hava utfärdats i följande antal fall:

	1 §	jämlikt	
		2 § 1 stycket	2 § 2 stycket
Stockholms län	1	—	—
Uppsala län	—	—	—
Södermanlands län	7	—	1
Östergötlands län	5	1	1
Jönköpings län	23	2	1
Kronobergs län	—	—	—
Kalmar län, norra delen	1	—	—
Kalmar län, södra delen	—	»ett fåtal« fall	
Blekinge län	2	—	—
Kristianstads län	8	} 2	
Malmöhus län	»förbud»	—	—
Hallands län	55	1	—
Göteborgs och Bohus län	—	} 7	
Älvsborgs län	70	—	5
Skaraborgs län	1	—	—
Värmlands län	2	—	—
Örebro län	—	—	—
Västmanlands län	15	—	—
Kopparbergs län	15	—	—
Gävleborgs län	—	—	—
Västernorrlands län	2	—	1
Jämtlands län	1	—	—

Lagen har, enligt vad yttrandena utvisa, av allmänheten mötts med stor förståelse och beredvillighet att efterleva densamma samt visat sig vara ett kraftigt medel att leda avverkningarna i rätt riktning och stävja den hänsynslösa exploatering av skogstillgångarna, som ägt rum i samband med och ofta även legat till grund för egendomsspekulationen. Av stor betydelse har det ävenledes varit, att de s. k. dimensionsavverkningarna i huvudsak omöjliggjorts genom lagen, varigenom skogsskötseln gått betydligt framåt och uppkomsten av s. k. skräpskogar förhindrats. Skogsvårdsstyrelserna uttala sig därför med stor samstämmighet för prolongering av lagen.

De erfarenheter, för vilka i de inkomna yttrandena redogjorts, här-
röra från en tid på året, då någon mera omfattande avverkning icke
plägar förekomma. Tydligt är emellertid att lagen redan genom sin
blotta tillvaro och än mera genom det intresserade arbete, som skogs-
vårdsstyrelserna nedlagt för dess tillämpning, i högst betydande grad bi-
dragit till hämmande av skogsskövlingen och till stävjande av den osunda
spekulationen i fastighetsköp. Det synes mig därför uppenbart att en
förlängning av denna tillfälliga lag bör komma till stånd, men då den
nuvarande lagen, vilken trädde i kraft den 11 juli 1918 och upphör att
gälla redan med utgången av juni 1919, icke ansetts böra erhålla giltig-
het för längre tid än kristidslagar i allmänhet, lärer en förlängning för
mer än ett år icke nu böra sättas i fråga. En särskild anledning att
icke för närvarande meddela bestämmelser i ämnet för längre tid än ett
år ligger för övrigt däri, att skogslagstiftningskommittén numera avgivit
betänkande med förslag bland annat till lag angående vård av enskildes
skogar. Om det än icke rimligen kan förväntas, att den fortsatta legis-
lativa behandlingen av berörda omfattande ärende skall kunna slutföras
så tidigt, att nya skogslagar kunna träda i kraft redan den 1 juli 1920,
är det dock att antaga, att kommittéförslaget i åtskilliga delar åtminstone
bör kunna tillgodogöras för en provisorisk lag, i händelse en sådan skulle
finnas erforderlig för tid efter utgången av juni månad 1920.

Då det sålunda föreligger ett nytt och omfattande förslag till en
definitiv skogslag, anser jag mig icke heller böra ifrågasätta några större
ändringar i 1918 års tillfälliga lag, vartill för övrigt de inkomna yttran-
dena icke heller giva anledning. Vissa ändringar och tillägg samt jämkn-
ningar i avfattningen har jag emellertid funnit böra äga rum. Jag har
därför låtit inom justitiedepartementet utarbета förslag till ny *lag om till-
fälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild äjro*,
och anhåller jag nu att få redogöra för de avvikelser detta förslag har
att uppvisa i förhållande till gällande lag i ämnet.

Till undanröjande av den oklarhet, varav 2 § i 1918 års lag uppgivits lida, föreslås en förändrad uppdelning av innehållet i 1 och 2 §§ i sagda lag, varigenom med tydlighet torde framgå, att 2 § avser all avverkning av ungskog, evad den sker på grund av äganderätt till marken eller jämlikt rätt till avverkning samt, i det senare fallet, vare sig avverkningsrätten upplåtits före eller efter lagens ikraftträdande; att 3 § avser avverkning av annan skog än ungskog, att den har tillämpning å det fall, att resp. fastighet efter angiven dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i vissa närmare led, varvid det är likgiltigt, om den nye ägaren själv företager avverkning eller upplåter avverkningsrätt till annan, men att denna paragraf — till skillnad från 2 § — ej hindrar avverkning, grundad på upplåtelse av avverkningsrätt, som skett före viss dag; samt att 4 §, som speciellt handlar om upplåten rätt till avverkning — varunder givetvis även inbegripes avverkning av vissa utstämplade eller eljest på ett eller annat sätt särskilt angivna träd — gäller upplåtelse av avverkningsrätt efter viss dag, oberoende av huruvida överlåtelse av fastigheten ägt rum och likaledes oberoende av eventuell skyldskap mellan upplåtaren (fastighetsägaren) och innehavaren av avverkningsrätten.

Med anledning av framställningarna, att det i 2 § av 1918 års lag nyttjade uttrycket »god skogsvård» skulle ersättas med uttrycket »god skogshushållning», har följande synts mig böra framhållas. Vid planläggandet och utförandet av en med grunderna för *god skogsvård* överensstämmande avverkning måste hänsyn tagas såväl till bevarandet och utnyttjandet av markens produktionsförmåga som ock till förhandenvärande bestånds ålder och slutenhet samt förmåga av utveckling. Härvid är givetvis att tillse, bland annat, att icke genom olämpligt utförd avverkning i skog, som är i behov av föryngring på grund av ålder eller annat förhållande, föryngringen försvåras eller återväxten äventyras. Det kan således icke anses vara förenligt med god skogsvård att, även om en skogsfastighets samtliga bestånd äro avverkningsmogna, genom avverkning på en gång kalhugga skogsområdet i dess helhet, då nämligen därigenom i regeln skulle uppstå svårigheter för skogens föryngring och markens återförsättande i skogbärande skick. Begreppet god skogsvård torde varken kunna anses äga den betydelse, att det avser utvinnande av den högsta möjliga avkastning, som kan erhållas med skälig förräntning av ett förefintligt skogskapital, eller å andra sidan böra fattas så, att avverkning må äga rum allenast i den utsträckning, som är förenlig med skogens framtida bestånd.

Skogshushållningens ändamål kan sägas vara att uppnå den mest fördelaktiga användning av både den till skogsproduktion avsedda marken och de produkter, som därå kunna alstras. Det skogsvetenskapliga begreppet skogshushållning omfattar såväl skogsskötsel med krav på frambringande av högsta möjliga avkastning från skogen som ock skogsteknologi och skogsindelning. Under sådana förhållanden och då det i varje särskilt fall ändamålsenligaste sättet för skogsprodukternas utnyttjande är ett i huvudsak ekonomiskt spörsmål, beroende av sådana för skilda orter och tider växlande faktorer som avsättningsförhållanden, pris å olika virkessortiment m. m., samt då i nu förevarande sammanhang anledning till lagstiftande härom icke lärer finnas, synes ett utbytande av ordet »skogsvård» mot »skogshushållning» icke lämpligt. Uttrycket god skogsvård har för övrigt vunnit en viss burskap bland allmänheten och användes jämväl i skogslagstiftningskommitténs ovan omnämnda förslag till lag angående vård av enskildes skogar. Och det synes därför, om det också hittills icke i någon högre grad nyttjats såsom fackterm, kunna kvarstå i den provisoriska lagen.

Emellertid är antagligt, att kravet på införande av beteckningen »god skogshushållning» i viss mån föranletts av hänsyn, som kanske icke till fullo — åtminstone för det allmänna föreställningssättet — beaktas genom användandet av uttrycket »god skogsvård» såsom norm för avverkningen. Det ligger nära till hands att antaga att uttrycket »god skogshushållning» företrädesvis avser sådan omtänksam hushållning med skogen att vederbörande fastighets framtida behov kan fullt tillgodoses. Ett dylikt resultat kan icke för alla fall nås allenast genom bestämmelserna om skydd för återväxt i 1903 års lag. Däremot har hänsyn till det framtida behovet tagits i lagarna den 13 juni 1908 angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län och den 20 juni 1913 angående vård av enskildes skogar på Öland, vilka lagar innehålla det huvudstadgande, att skogsägaren är berättigad att erhålla tillstånd till avverkning på en gång i så stor utsträckning, som med hänsyn tagen jämväl till gårdens framtida behov är med skogens återväxt förenlig. Då nu uppgivits att å vissa trakter 2 § i 1918 års lag ansetts icke utgöra hinder för avverkning av all avverkningsmogen skog ens i sådana fall, då vederbörande fastighet därigenom blivit helt och hållet skoglös, har jag ansett nödigt att i lagen upptages en uttrycklig bestämmelse i detta ämne.

Det av en skogsvårdsstyrelse påyrkade tillägg till 3 § i 1918 års lag, enligt vilket skogsvårdsstyrelses medverkan skulle erfordras för sådan avverkning i hagmark, att marken varder lämplig till betesmark, har

synts mig gå icke så litet utöver vad lämpligen kan stadgas i en provisorisk lag. Icke heller förslaget om införande av anmälningsskyldighet för den, som ämnar företaga avverkning, har jag funnit mig kunna förorda; den straffpåföljd, som måste förbindas med ett dylikt stadgande, kunde helt visst mången gång komma att träffa personer, hos vilka en obekantskap med stadgandet om anmälningsplikten vore skäligen ursäktlig, och under förutsättning att skogsvårdsstyrelserna kunna räkna på en intresserad medverkan av skogsvårdskommittéerna i de särskilda kommunerna, torde det vara möjligt för styrelserna att erhålla kännedom om pågående avverkningar utan att dessa på förhand anmälts av de avverkande själva.

Vad angår förslaget att ett interimistiskt avverkningsförbud skulle kunna meddelas utan att fastighetsägaren samt, där avverkningen verkstälts av annan, jämväl denne fått tillfälle att yttra sig i ärendet, vill jag erinra om att i det utkast till »Förordning om skydd mot skövling av enskildes skogar», som 1917 års bränslekommission i början av mars 1918 överlämnade till Kungl. Maj:t, föreslogs att avverkningsförbud, i fall varom där var fråga, skulle utan vederparts hörande meddelas att gälla till den 1 juni 1919. I det sakkunnigbetänkande, som låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag i ämnet till 1918 års riksdag, anfördes att, därest dröjsmål med avverkningsförbudets meddelande syntes innebära fara för skogens fortsatta skövling, på skogsvårdsstyrelsen torde ankomma att förelägga vederbörande kort tid, inom vilken yttrande finge avgivas. Det kan emellertid ej bestridas att, även om denna tid sättes så kort, som med hänsyn till postgång m. m. skäligen kan göras, det likväl i åtskilliga fall kan inträffa, att under tiden för avgivande av yttrande och innan därefter avverkningsförbud hunnit delgivas, en jämförelsevis omfattande avverkning medhinnes utan att sådan avverkning för den avverkande medför annan påföljd än att han, för den händelse återväxten uppenbarligen äventyrats genom den företagna avverkningen, kan jämlikt lagen angående vård av enskildes skogar förpliktas återförsätta avverkningstrakterna i skogbärande skick. Jag har därför trott ett stadgande om rätt för skogsvårdsstyrelse att utan någons hörande meddela interimistiskt förbud böra upptagas i lagen; en förebild till detta stadgande finnes i 194 § utsökningslagen. Att, såsom av några skogsvårdsstyrelser föreslagits, sådant förbud skulle få gälla endast för visst antal dagar har däremot synts mig mindre lämpligt; särskilt för det i lagen förutsatta fall, att utlåtande från i lantushållning sakkunnig person anses böra inhämtas, möter uppenbarligen svårighet att begränsa giltigheten av ett interimistiskt förbud till viss på förhand angiven kort tid. Det

lärer säga sig självt att ett dylikt förbud icke bör förekomma annat än i undantagsfall samt att den i 5 § av 1918 års lag medgivna rätt till klagan över ett avverkningsbud bör stå öppen även när förbudet är allenast interimistiskt.

Då flertalet skogsvårdsstyrelser framhållit behovet av bestämmelser för reglering av förhållandet mellan fastighetsägare och avverkningsrättsägare för det fall, att den provisoriska lagen hindrar avverkning i enlighet med skedd upplåtelse, må det erinras, att rättsgrundsatser, tillämpliga för liknande fall, icke helt och hållet saknas i vår fastighetsrätt. Enligt lagen om nyttjanderätt till fast egendom 1 kap. 7 § skall vad i allmänhet är stadgat angående nyttjanderätt till fast egendom jämväl tillämpas i fråga om rättighet, som fastighetsägare åt annan upplåter att å fastigheten avverka skog. Samma lag giver i 2 kap. 26 § för vissa fall av force majeure arrendator rätt att erhålla skälig nedsättning i arrendavgiften samt därjämte att, om ej inträffad förändring är av allenast ringa betydelse, uppsäga avtalet. Med avseende å hyra finnas liknande bestämmelser i lagens 3 kap. 9, 10 och 12 §§. Om lämpligheten att i en kristidslag meddela bestämmelser i det angivna hänseendet kunna visserligen meningarna vara delade, men då det synes vara av praktiskt värde, att förhållandet regleras genom uttryckliga bestämmelser, har jag ansett sådana — avfattade i överensstämmelse med de anförda grunderna — böra upptagas i förslaget, till ledning jämväl vid tillämpningen av 1918 års lag. Att en lösning bör sökas efter motsvarande grunder, när bestämmelser om uttagande av ståndsogsklikvid i skogsprodukter komma i konflikt med den provisoriska lagen, lärer utan särskilda lagbestämmelser vara tydligt.»

Föredraganden uppläste härefter det nu anmälda lagförslaget, av den lydelse bilaga A. vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av lagrådets protokoll.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Adil Wifvesson.

Förslag

till

Lag

om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

1 §.

Å fastighet i enskild ägo, belägen inom område, där lagen angående vård av enskildes skogar är tillämplig, skola vederbörande rättsägare med avseende å rätten att förfoga över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna lag stadgas.

2 §.

Avverkning av ungskog må ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skälig medgiva, att avverkning sker under annan form.

3 §.

Å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, må ej heller annan avverkning av skog än enligt 2 § är i fråga om ungskog medgiven äga rum, i fall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden; dock att vad sålunda stadgats icke skall gälla beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918.

4 §.

Vad angår avverkningsrätt skall, utöver vad av 2 och 3 §§ följer, därjämte gälla, att innehavare av avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skall, ändå att överlåtelse av fastigheten efter den dagen icke ägt rum, vara underkastad enahanda inskränkning i rätten att avverka annan skog än ungskog, som i 3 § stadgas i avseende å fastighet, vilken efter sagda dag genom köp, byte eller

gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling.

5 §.

Vad här ovan stadgas skall ej utgöra hinder för avverkning å område, som är att hänföra till inägor, eller å sådant område i hagmark, som erfordras till betesmark för fastigheten eller därmed sambrukad fastighet samt på grund av markens beskaffenhet är till betesmark lämplig, ej heller för marks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål.

6 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligt prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning av skog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 2 §, må gälla allenast skog, som i samma paragraf avses. Då avverkning på grund av upplåtelse, som i 4 § sägs, föranleder förbud, må detta icke meddelas för annat område än det, som till avverkning upplåtits.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkningen verkställts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsvidare och intill dess annorlunda varder förordnat. Skogsvårdsstyrelsen äge ock inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent, där sådant av förhållandena påkallas.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

7 §.

Den, som icke åtnöjes med skogsvårdsstyrelsens beslut, varigenom förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, äge att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär. Rätt till klagan över sådant beslut vare ej till viss tid inskränkt.

Påkallar klaganden undersökning på marken eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller gode män vid lantmåteriförrättning valde äro, verkställa undersökningen och däröver avgiva redogörelse.

Över länsstyrelsens beslut må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

8 §.

Kostnaden för undersökning, varom i 7 § andra stycket förmåles, skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

9 §.

Sker avverkning i strid mot meddelat förbud, straffes den, som förbudet överträtt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som äger laga kraft, upphävt, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfäll skog eller mark, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

10 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänna åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänna åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

11 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmått lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromal, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mangd och beskaffenhet.

12 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 9 § utdömd ersättning för virke,

som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårdskassan i det landstingsområde och skog-accisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla, vad i 160 § utsökningslagen sägs.

13 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

14 §.

Genom denna lag sker ej ändring i vad lagen angående vård av enskildes skogar innehåller om åtgärder till återväxtens betryggande, dock att förbud mot avverkning, som där avses, icke skall meddelas i fall, då skogsvårdsstyrelsen meddelat sådant förbud efter ty i 6 § här ovan sägs. Såvitt de i nämnda lag i övrigt meddelade bestämmelser strida mot föreskrifterna i denna lag, skola samma bestämmelser icke tillämpas.

15 §.

Innehavare av avverkningsrätt, som på grund av stadgande i denna lag icke kan före avverkningstidens utgång göra sig rättigheten tillgodo, vare, där den upplåtits före den 15 maj 1918, berättigad till skäligen nedsättning i avtalad köpeskillning; äge ock rätt att fordra avtalets återgång, där ej bristen är av allena ringa betydelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1919 och gäller till den 1 juli 1920. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen avses, skall vad där är stadgat fortfarande gälla.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts
lagråd måndagen den 24 mars 1919.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 mars 1919, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Därjämte hade till lagrådet överlämnats utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 mars 1919, utvisande, att Kungl. Maj:t remitterat till lagrådet Svenska skogsvårdsföreningens skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 mars 1919 för att av lagrådet tagas i beaktande vid behandlingen av ifrågavarande ärende.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av chefen för justitiedepartementets lagavdelning, docenten Martin Fehr.

Förslaget föranledde följande yttranden av lagrådet och dess särskilda ledamöter.

7 §.

Lagrådet:

Stadgandet i paragrafens andra stycke, att länsstyrelsen skall föranstalta om undersökning på marken i alla de fall, då klaganden påkallar dylik undersökning, har sitt fulla berättigande, då klagan föres över förbud, varom förmäles i 6 § första stycket. Är det däremot fråga allenast om sådant interimistiskt förbud, som omförmäles i andra stycket av samma paragraf, ställer sig saken något annorlunda. Ett sådant förbud skall ju kunna meddelas innan utredning inför skogsvårdsstyrelsen är slutförd. Skulle nu, därest beslutet, såsom lagen väl får anses medgiva, särskilt överklagas, länsstyrelsen vara ovillkorligen pliktig att, om klaganden så yrkar, även för sin del föranstalta om undersökning, så skulle därav kunna bliva en följd, att denna undersökning komme att pågå samtidigt med en alldeles samma förhållanden avseende utredning för skogsvårdsstyrelsens räkning, något som väl vore föga tilltalande. Avser klagan allenast ett interimförbud, torde en särskild undersökning från länsstyrelsens sida icke böra förekomma i annat fall än då länsstyrelsen finner sådan undersökning vara av nöden på grund av speciella förhållanden, såsom att anledning yppats, att interimförbudet tillkommit till följd av ett grövre misstag från skogsvårdsstyrelsens sida.

15 §.

Justitieråden Gullstrand och Wedberg:

Där någon före den 15 maj 1918 erhållit upplåtelse av avverkningsrätt, medför den föreslagna lagen icke hinder för rättens tillgodonjutande i annan mån än såvitt angår ungskog. Det är följaktligen allenast upplåten avverkningsrätt till dylik skog, som direkt beröres av förevarande paragrafs stadganden, och dessas sålunda inskränkta räckvidd beskäres ytterligare därav, att nedsättning i avtalad köpeskillning uppenbarligen kan komma i fråga endast då likviden skall utgå efter annan grund än myckenheten avverkat virke, ävensom därav, att avtalets återgång ej gärna kan komma att påfordras, där, som oftast torde vara händelsen, upplåtelsen avsett jämte ungskog huvudsakligen annat virke. Bestämmelserna äro emellertid meddelade jämväl för att tjäna till ledning i andra fall än de direkt åsyftade. Det är då fara värt, att man kommer att draga den måhända icke avsedda slutsatsen, att i fråga om avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skola gälla normer, motsatta i paragrafen angivna. Och till en sådan slutledning torde man

icke sakna skäl, då en för reglerandet uti ifrågasvarande hänseende av rättsförhållanden emellan enskilda så betydelselös tidpunkt som den i paragrafen utsatta bestämts såsom den kritiska. Det torde knappast behöva påvisas, vilka orättvisor skulle kunna bliva följden av en dylik tolkning av paragrafens bestämmelser.

Mot de ifrågasatta stadgandena torde, såvitt angår deras direkta tillämpning, ej vara något att erinra. Det är rimligt, att den förlust, som i det förutsatta fallet kan komma att uppstå, stannar hos upplåtaren. Men att för övriga fall, de ojämförligt viktigare och talrikare, giva generella regler torde ej böra försökas. Fallen äro skiftande, och särskilt torde uppmärksammas de, där under den nu gällande lagens giltighetstid träffats avtal om rätt till avverkning under sådan tid, att samma lag enligt sin lydelse ej vidare skolat gälla men den nya lagen i stället kommer att vara giltig.

De mångahanda kristidslagarna hava ej kunnat undgå att i särskilda avseenden i hög grad inverka på rättsförhållanden emellan enskilda. Att genom lagstiftning uttömmande reglera denna inverkan har ej ens kunnat ifrågasättas. Men även från allmänna rättsregler i detta hänseende har man så gott som undantagslöst måst avstå, nödgad därtill av den mångfald komplikationer, för vilka varit att lagstifta, den brist på teoretisk bearbetning av lagstiftningsområdet, varmed man haft att räkna, och den fullständiga frånvaro av erfarenhet med avseende å ifrågasatta lagbuds verkningar, som förefunnits. Man har måst överlämna åt domstolarna att efter allmänna rättsgrundsatser lösa uppkomna konflikter. Att detta varit en nödfallsutväg kan icke förnekas, och bristen på lagbud har nog, ej minst för allmänheten, varit starkt kännbar.

Det torde vara så mycket mindre lämpligt att nu på förevarande speciella område söka lagstifta för de genom statens ingripande uppkomna rättskonflikterna emellan enskilda, som lagbudens innehåll måste anses komma att på oöverskådligt sätt öva inverkan på bedömandet av en mängd skiftande rättsförhållanden, vilka leda sitt ursprung från vissa kristiden icke avseende lagar angående rätten till skogsavverkning.

Det hemställes förty, att förevarande paragraf måtte utgå ur förslaget.

Justitierådet *von Seth*, med vilken regeringsrådet *Planting-Gyllenbåga* instämde:

Det synes vara en stor förtjänst hos förslaget, att det här söker lämna regler för lösandet av de civilrättsliga konflikter, som kunna uppstå mellan en avverkningsrättsinnehavare, å ena, samt upplåtaren av avverkningsrätten eller hans rättsinnehavare, å andra sidan, till följd av hinder, som kunna vållas av lagen för den upplåtna avverkningsrättens utövning.

Behovet av sådana regler har kraftigt vitsordats av de flesta skogsvårdsstyrelser, som yttrat sig i ärendet, och även av Svenska skogsvårdsföreningen. Något tvivel om, att meddelandet av dylika regler påkallas av förhållandena i det praktiska livet, lärers alltså icke vidare kunna hysas.

Mera befänsam måste man däremot ställa sig till frågan, huruvida den lösning förslaget i denna del innebär är i allo fullt tillfredsställande. Därigenom, att den avgörande tidpunkten bestämts till den 15 maj 1918, kommer sålunda först och främst bestämmelsen att sakna varje betydelse i andra fall, än då den skog, som avses med upplåtelsen, åtminstone delvis består av ungskog. Av större betydelse är emellertid, att det kan ifrågasättas, om verkligen redan det förhållandet, att allmänheten vid en viss tidpunkt må hava erhållit kännedom om, att lagstiftning i en viss riktning är ifrågasatt, är tillräckligt, för att man skall kunna utgå ifrån att vederbörande kontrahenter vid därefter träffade uppgörelser tagit hänsyn till densamma. Det synes, som om sådant hänsynstagande näppe-ligen borde kunna förutsättas ifråga om andra avtal än sådana, som ingåtts efter det den nya lagstiftningen verkligen trätt i kraft. Paragrafens bestämmelser lära därför, på sätt jag ock antydde i mitt yttrande över det förslag, som låg till grund för propositionen till 1918 års riksdag, böra omfatta alla avtal, som ingåtts före den dag, då nu gällande lag i ämnet trädde i kraft. Skulle i något fall av omständigheterna framgå, att vid avtalets ingående verkligen tagits hänsyn till den ifrågasatta lagstiftningen, lägger ju paragrafens avfattning icke hinder i vägen för att vid avgörandet av en eventuell tvist beakta nämnda förhållande.

Det må emellertid erinras, att det även vid ingåendet av senare avtal om upplåtelser av ifrågavarande art kunnat möta svårighet att bedöma, huru långt man kunde gå utan att komma i strid med lagens bestämmelser. Rättsförluster till följd av oberäknade hinder i lagstiftningen mot den upplåtna avverkningsrättens tillgodogörande äro därför icke otänkbara även vid dylika avtal. Men dels hava ju i dessa fall parterna vid avtalets ingående haft att räkna med lagen och förty kunnat träffa bestämmelser till förhållandenas ordnande och dels möta svårigheter att för dylika fall lämna en generell regel, då ju allt härvidlag måste bero på de förutsättningar, från vilka parterna utgått vid avtalets träffande. Det torde därför vara berättigat att, på sätt förslaget gör, i princip begränsa sig till sådana avtal, beträffande vilka det icke kan såsom regel ifrågasättas, att kontrahenterna vid deras ingående tagit hänsyn till den inskränkning i dispositionsrätten över skogen, vartill den nu ifrågavarande lagstiftningen leder.

Har å ena sidan nyttjanderättshavaren begagnat sig av den rätt

paragrafen giver honom och å andra sidan fastigheten övergått till ny ägare, kunna jämväl svårigheter uppstå att ordna förhållandena emellan den sistnämnde och upplåtaren av avverkningsrätten. Även i detta hänseende kunna emellertid så olikartade komplikationer uppstå, att det icke är möjligt att lämna en allmän regel för deras utjämnande. Uppenbarligen beror saken härvidlag på, i vad mån den senare ägaren verkligen kan anses vara obehörigen riktad på upplåtarens bekostnad. Det må emellertid erinras, att den omständigheten enbart, att den senare ägaren utöver vad som varit förutsatt fått behålla skog till visst värde på rot, ingalunda med nödvändighet innebär, att han blivit riktad med ett belopp motsvarande samma värde. Även ägare äro ju underkastade legala inskränkningar i dispositionsrätten över skogen.

Slutbestämmelserna.

Lagrådet:

Liksom ansvarsbestämmelserna är stadgandet i 15 § av beskaffenhet, att dess tillämplighet ej bör vara inskränkt till lagens giltighetstid.

Vid granskningen av det förslag till lag i ämnet, som 1918 års riksdag för sin del antog, yttrade lagrådet bland annat följande:

»Förslaget till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo upptager icke, på sätt i allmänhet pläгат iakttagas i fråga om lagar med begränsad giltighetstid, någon bestämmelse därom, att förslagets stadganden beträffande påföljd av förseelse, som i lagen omförmäles, skola i avseende å förseelse, begången under den tid lagen gäller, äga tillämplighet även efter det lagen upphört att äga tillämpning. Med hänsyn till den längre giltighetstid, som fanns stadgad i Kungl. Maj:ts förslag, och till utsikterna för att lagen redan före denna tids utgång skulle varda ersatt av ny lagstiftning angående vården av enskildas skogar i allmänhet, gav berörda förhållande, såvitt angick nämnda förslag, ej anledning till anmärkning. Med den förkortning av giltighetstiden riksdagen vidtagit ställer sig saken annorlunda.

Den brist, som sålunda föreligger i nämnda förslag, lär emellertid ej böra hindra dess godkännande.»

Det synes, som om i samband med framläggandet av det nu granskade förslaget åtgärd borde vidtagas för avhjälpan av den i yttrandet framhållna oegentligheten.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 28 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETRÉN,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Löfgren, anmälde, efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet, lagrådets den 24 mars 1919 avgivna utlåtande över det den 14 samma månad till lagrådet remitterade förslaget till *lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.*

Efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll förmälde föredraganden, att han funnit 7 § böra undergå någon jämkning i anledning av lagrådets anmärkning beträffande denna paragraf. Därefter anförde föredragande departementschefen:

»Förslagets 15 § avsåg att lämna en anvisning för reglerande av förhållandet mellan fastighetsägare och avverkningsrättsägare för det fall, att den föreslagna lagen hindrade avverkning i enlighet med upplåtelse, som ägt rum före den 15 maj 1918. Den nämnda tidsbestämmelsen hade föreslagits med anledning därav att enligt 2 § i 1918 års provisoriska lag i ämnet samt 3 och 4 §§ i förslaget rätten till avverkning av

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 350 häft. (Nr 389.) 4

annan skog än ungskog skulle vara underkastad särskild inskränkning dels i allmänhet för det fall att fastigheten efter den 14 maj 1918 genom köp, skifte (byte) eller gåva övergått till någon, som ej stod i visst närmare skyldskapsförhållande till föregående ägaren, dels ock där upplåtelse av avverkningsrätt ägt rum efter sistnämnda dag, oavsett om fastigheten bytt ägare eller icke. Upplåtelser av avverkningsrätt, som ägt rum före den 15 maj 1918, berördes alltså av den föreslagna bestämmelsen allenast i den mån de avsåge ungskog, men för det sålunda begränsade området torde bestämmelsen praktiskt sett vara tillräcklig. För det av två ledamöter i lagrådet antydda fallet att likviden skulle utgå efter myckenheten avverkat virke — vilket fall i och för sig torde vara ytterligt sällsynt — säger sig självt att en avverkningsrättsägare, som hindrats att företaga avverkning i enlighet med upplåtelsen, icke skulle få anledning att kräva nedsättning i en på sådant sätt bestämd köpeskilling, och vad angår den av samma ledamöter framställda anmärkningen att avtalets återgång ej gärna kunde komma att påfordras, där, som oftast skulle vara händelsen, upplåtelsen avsett jämte ungskog huvudsakligen annat virke, kan jag ej finna annat än att rätten att fordra avtalets återgång, där ej bristen vore av allenast ringa betydelse, skulle kunna i sin fulla utsträckning tillämpas även med avseende a dylika upplåtelser.

Under förmälan att ej något torde vara att erinra mot de ifrågasatta stadgandena, såvitt anginge deras direkta tillämpning, hava emellertid dessa två ledamöter i lagrådet framhållit dels hurusom det vore fara värt, att man komme att draga den slutsatsen att i fråga om avverkningsrätt, som upplåtits efter den 14 maj 1918, skulle gälla normer, motsatta i paragrafen angivna, dels ock att det syntes vara så mycket mindre lämpligt att nu på förevarande speciella område söka lagstifta för de genom statens ingripande uppkomna rättskonflikterna emellan enskilda, som lagbudens innehåll måste anses komma att på oöverskådligt sätt öva inverkan på bedömandet av en mängd skiftande rättsförhållanden, vilka ledde sitt ursprung från vissa kristiden icke avseende lagar angående rätten till skogsavverkning. Vad sålunda anmärkts har synt mig icke kunna jävas, och jag har därför trots mig böra biträda de ifrågavarande ledamöternas hemställan, att nu berörda paragraf måtte utgå ur förslaget. Detta har för övrigt synt mig kunna desto hellre äga rum som med bestämmelsen ju icke avsågs att tillskapa en ny rättsregel, utan endast att framhålla, huru i ett noga begränsat fall av särskilt praktisk betydelse uppkommande tvister skulle avgöras i enlighet med allmänna

rättsgrundsatser, och så till vida, som uppmärksamheten härå blivit fäst genom förslaget, torde detta icke varit utan en viss betydelse.

Uteslutes 15 § ur förslaget, förfaller därigenom lagrådets anmärkning i avseende a slutbestämmelserna, att stadgandet i nämnda paragraf liksom ansvarsbestämmelserna vore av beskaffenhet, att dess tillämplighet ej borde vara inskränkt till lagens giltighetstid. En formell jämkning av slutbestämmelserna har emellertid synts mig böra äga rum för att bringa avfattningen av dem i närmare överensstämmelse med en anmärkning, som lagrådet framställde vid granskning av det förslag till lag i ämnet, som 1918 ars riksdag för sin del antog.

I enlighet med vad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet omarbета ifrågavarande lagförslag.»

Efter att hava uppläst det salunda omarbetade förslaget hemställde föredraganden, att, med hänsyn till det trängande behovet av att förevarande lagstiftning nu komme till stånd, omförmälda förslag måtte, oaktat den i § 54 riksdagsordningen angivna tid förflutit, jämlikt § 87 regeringsformen föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gustaf Sandström.